

Egzystencjalne problemy człowieka w okresie starzenia się. – Mysłówice: Wyd. Górnośląskiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Augusta Hlonda w Mysłowicach. – 2011, s. 189-208.

9. Filipczuk H. Rodzina a rozwój psychiczny dziecka. – Warszawa: Wyd. Nasza Księgarnia, 1981. – 312 s.

10. Mead M. Kultura i tożsamość. Studium dystansu międzypokoleniowego. – Warszawa: Wyd. Naukowe PWN, 2000. – 133 s.

11. Юнг К. Аналитическая психология /К. Юнг //История зарубежной психологии. Тексты / под ред. П.Я. Гальперина, А.Н. Ждан. – Москва: Изд-во МГУ, 1986. – С. 158-170.

12. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. – Санкт-Петербург: Изд-во Питер Ком, 1998. – 608 с.

13. Берн Э. Игры, в которые играют люди. Люди, которые играют в игры. – Санкт-Петербург: Изд-во «Братство», 1992. – 400 с.

14. Пезешкиан Н. Позитивная семейная психотерапия: Семья как терапевт. – Москва: Изд-во Смысл, 1993. – 331 с.

15. Эйдемиллер Э.Г., Юстицкис В.В. Психология и психотерапия семьи. – Санкт-Петербург: Изд-во Питер, 1999. – 652 с.

16. Burgess R.L., Youngblade L.M. Social incompetence and the intergenerational transmission of abusive parental practices. G.T. Hotaling, D.Finkelhor, J.T. Kirkpatrick, M.A. Straus (Eds.) //Family abuse and its consequences: New directions In research. – Beverly Hills, CA: Sage, 1988. – 38-60 pp.

17. Caspi A., Elder G.H.J. Emergent family patterns: The intergenerational construction of problem behaviour and relationships. R. Hinde & J. Stevenson-Hinde (Eds.) //Relationships within families. – Oxford, UK: Oxford University Press, 1988. – 218-240 pp.

18. Belsky J. Psychological maltreatment: definitional limitations and unstated Assumption // Developmental and Psychopathology. – 1991. – № 3. – 31-36 pp.16.

19. Belsky J. The determinants of parenting // Child Development. – 1984. – №55. – 83-96 pp.

20. Szymczyk L., Barczyk A., Pedagogizacja rodziców jako forma wsparcia w tworzeniu klimatu wychowawczego w rodzinie // Nauczyciel i Szkoła, Nr 1-2 (46-47), 2010. Wkładka nr 3: Metody i formy współpracy nauczyciela wychowawcy z rodzicami, S. 27-39.

Скрипник В.О.

Вплив засобів масової інформації на формування свідомості підлітків

Ми живемо в період інформаційної війни. Більшість людей знаходить під впливом Інтернету, телебачення, преси, радіостанцій. Люди повністю довіряють тій інформації, яку їм надає мас-медіа. Особливий вплив ЗМІ мають на підлітків. Оскільки саме у підлітковому віці починає активно формуватись

свідомість та самосвідомість, підлітки шукають ідеалів для наслідування серед «зірок», вони повністю повторюють їхні дії, намагаються наслідувати їхній стиль тощо. Отже, дослідження впливу ЗМІ на свідомість підлітків є дуже важливим та актуальним питанням.

Засоби масової інформації стали головним інструментом поширення повідомлень, що впливають на суспільну свідомість. Н.С.Леонов справедливо зазначав, що інформація стала інструментом влади. Коли було виявлено сприйнятливості людської психіки до навіювання, інформація у формі пропаганди й агітації стала головним важелем управління людьми. Вона поступово замінила собою грубу силу, насильство, яке довгий час вважалося єдиним і неодмінним знаряддям управління [1].

ЗМІ традиційно впливають на суспільну свідомість і поведінку людей, спонукаючи їх до досягнення тих чи інших цілей. У періоди еволюційного розвитку структура та функції ЗМІ, як правило, роблять внесок у стійке функціонування суспільства в цілому. Однак у перехідну епоху розвитку суспільства окремі структури ЗМІ знаходять інші темпи життя, вони можуть розвиватися поза функціонуванням один з одним і суспільством в цілому, що проявляється у вираженні ідей та інтересів, часом далеких від суспільних потреб. Все, що ми дізнаємося про наше суспільство і навіть про світ, в якому живемо, ми дізнаємося зі ЗМІ, - вважає німецький соціолог Н. Луман. - З іншого боку, про самих ЗМІ ми чули такого, що не можемо довіряти цьому джерелу. Ми опираємося їх впливу, підозрюючи, що нами маніпулюють [2].

Метою даної статті є характеристика впливу ЗМІ на свідомість підлітків.

Вплив засобів масової інформації на процес сприйняття, на свідомість підлітків нерідко досягається за допомогою стереотипів, іміджів та міфотворчості.

Процес сприйняття — це лише механічне узгодження невідомого явища зі стійкою загальною формулою (стереотипом). Тому ЗМІ стандартизують повідомлення, тобто особливим чином «доводять» інформацію до стереотипу, (загальної думки) для сприйняття людиною повідомлення без зусиль і беззастережно, без внутрішньої боротьби й критичного аналізу. Стереотипи формуються під впливом двох факторів: несвідомої колективної переробки й індивідуального соціокультурного середовища, а також, безумовно, за цілеспрямованого ідеологічного впливу ЗМІ. За допомогою стереотипів легко маніпулювати свідомістю підлітків, оскільки стереотип тісно пов'язаний із життєдіяльністю суспільства в цілому і конкретних груп підлітків зокрема. ЗМІ привчають людину мислити стереотипами і знижують інтелектуальний рівень повідомлень так, щоб вони перетворилися на інструмент затьмарення свідомості.

В умовах інформаційної цивілізації ЗМІ мають величезні можливості для маніпулювання, вони вже сьогодні здатні домагатися від людей потрібного світосприйняття, закладати необхідні стереотипи поведінки, програмувати їхні бажання, формувати реальну однодумність у країні й світі. Засоби масової інформації, насамперед телебачення, нині не стільки

відбивають та інтерпретують дійсність, скільки конструюють її за своїми правилами і за установками замовників. Маючи всі можливості впливу на людей, їхню психіку, ЗМІ в майбутньому потенційно можуть підім'яти під себе всі інші галузі влади, поставити їх у залежність від власних інтересів. Це створює серйозну небезпеку для стійкого розвитку сучасного суспільства, одним з головних принципів якого є принцип поділу влади. Вихід з даної ситуації полягає у посиленні правового регулювання та суспільного контролю діяльності ЗМІ, вихованні критичного відношення до них [4].

Для виявлення впливу засобів масової інформації на підлітків було проведено анкетування. В даному анкетуванні взяли участь 30 осіб різного віку (від 13 до 15 років). Вони мають різні смаки, різні погляди на життя, порізноmu ставляться до оточення, виховуються в різних сім'ях. Цим вони відрізняються, але спільним у них є те, що вони багато часу приділяють засобам масової інформації. Результати подані у вигляді таблиць .

В таблиці 1 розглядаються види ЗМІ, яким підлітки довіряють найбільше.

Таблиця 1

Найвпливовіші види ЗМІ

Вид ЗМІ	Показники	%
	Кількість осіб	
Телебачення	14	47
Інтернет	13	43
Друковані видання	3	10

Отже, як видно з таблиці, більшість підлітків, а саме 47% довіряють телебаченню, найменше – друкованим виданням (10%).

В таблиці 2 представлені результати відповідей щодо новин, які найбільше цікавлять підлітків.

Таблиця 2

Типи новин

Новини	Показники	%
	Кількість осіб	
Події в країні (світі)	12	40
Шоу-бізнес	8	27
Спорт	7	23
Наукові відкриття	3	10

Виявилось, що найбільше цікавлять події в країні та світі (40%), на другому місці – події в шоу-бізнесі (27%), третє місце посідають спортивні новини (23%). На жаль, наукові відкриття посіли отсанне місце. Їм надали перевагу лише 10% підлітків.

Дані щодо жанрів телепередач, яким підлітки надають перевагу, представлені в таблиці 3.

Таблиця 3

Типи телепрограм

Жанр	Показники	%
	Кількість осіб	
Розважальні програми	10	33
Пізнавальні програми	6	20
Музичні шоу	8	27
Танцювальні шоу	3	10
Паранормальні шоу	3	10

Отже, найцікавішими для підлітків є розважальні програми, їм надали перевагу 33%, на другому місці – музичні шоу, третє місце займають пізнавальні програми (20%), значно менша частина – інші. Таким чином, пізнавальним програмам підлітки не надають великого значення.

З метою виявити, чи здійснює телебачення вплив на свідомість підлітків, було поставлено запитання про те, які програми впливають на них найбільше. Виявлені дані подані в таблиці 4.

Таблиця 4

Переважаючі види програм

Жанр	Показники	%
	Кількість осіб	
Пізнавальні програми	11	37
Документальні програми	7	23
Паранормальні шоу	2	7
Такі передачі відсутні	10	33

Отже, як свідчать дані таблиці, найбільший вплив мають пізнавальні програми. В цілому, 60% підлітків цікавляться пізнавальними і

документальними програмами. Прикро, але в той же час, 33%, що складає третину опитуваних підлітків, вказали, що не існує передач, яким би вони надавали перевагу. Слід відмітити, що 23% надали перевагу документальним програмам.

В таблиці 5 подані результати опитування щодо героїв телепередач, яких підлітки хотіли б наслідувати.

Таблиця 5

Зразки для наслідування

Діючі особи	Показники	%
	Кількість осіб	
Документальних програм	5	17%
Розважальних програм	12	40%
Героїв кінофільмів	1	3%
Таких героїв немає	12	40%

Дані таблиці свідчать про те, що у багатьох підлітків не існує героїв для наслідування. Привертає увагу і той факт, що 40% віддають перевагу героям розважальних програм. На жаль, героям докоментальних програм перевагу віддають лише 17%.

Таким чином, проведений аналіз свідчить про те, що:

- 1) серед видів ЗМІ підлітки віддають перевагу телебаченню та Інтернету;
- 2) переважаючими видами телевізійних передач є розважальні;
- 3) найбільший вплив здійснюють пізнавальні та документальні програми, а найбільший інтерес викликають події в країні, що характеризує різноманітність підліткових інтересів, їх суспільну активність;
- 4) в той же час насторожує те, що значний відсоток підлітків не має зразків для наслідування.

Отже, в ході дослідження виявлено, що ЗМІ впливає на інтереси підлітків. Виявлені ті програми, які мають вплив на підлітків. Підлітки надають перевагу розважальним програмам. Як виявилось, ЗМІ не надають зразків поведінки героїв, яких хотіли б наслідувати підлітки. В той же час, чимала частина підлітків, а саме ті, кого цікавлять пізнавальні та документальні програми, не задовольняють свої потреби та інтереси, оскільки на телебаченні переважають розважальні шоу.

Список використаних джерел

1. Леонов Н.С. Інформаційно-аналітична робота в зарубіжних установах/Н.С.Леонов - М., 1996,-ст..
2. Луман Н. Реальність мас-медіа /Н.Луман//Вітчизняні записки. 2000,№4. С. 431.

3. Трудный подросток: причины и следствия // Под ред. В.А. Татенко.- К., 1985.-165 с.

Смирнова Н.В.

Психологическая готовность студенческой молодежи к браку и семейной жизни

Введение

Институт семьи относится к разряду тех социальных явлений, значение которых уникально как для отдельного человека, так и для всего общества. Семейная жизнь, открывая человеку возможности для личностного роста и счастья, одновременно предъявляет к нему и немало требований. Вместе с тем многие молодые люди принимают решение о вступлении в брак необдуманно, не осознавая принимаемой на себя ответственности, не научившись эффективно общаться с партнером, т.е. не будучи готовыми к вступлению в брак и семейной жизни. Зачастую в результате их ожидания и надежды оказываются неоправданными, возникают конфликты, насилие в семье и молодые люди разводятся.

Кроме того, в нашей стране в настоящее время наблюдаются все признаки «второго демографического перехода» (распространение юридически неоформленных форм совместной жизни и альтернативных форм семьи, переход к плюралистическим моделям семьи, переход к индивидуалистически ориентированной «зрелой» паре партнёров с одним ребенком и сознательному планированию рождения ребенка) [20], т.е. семья как социальный институт претерпевает серьезные трансформации. В последние десятилетия наблюдается также тенденция снижения престижа семьи и ценности брачно-семейных отношений, увеличивается доля населения, сознательно выбирающего одиночество в качестве приемлемого стиля жизни.

В сложившейся ситуации перед всеми социальными институтами, в том числе и перед высшим образованием, поставлен социальный заказ преодоления негативных тенденций в молодежной среде по отношению к семье и браку, создание системы непрерывной подготовки молодежи к будущей семейной жизни.

Актуальность исследования

Актуальность исследования психологической готовности студенческой молодежи к семейной жизни связана с рядом противоречий. Во-первых, реальные отношения, представления, знания о браке у молодых людей не всегда совпадают с объективными требованиями, которые брак предъявляет к человеку в современных условиях жизни. Во-вторых, в работах советских психологов второй половины XX в. по психолого-педагогическим проблемам подготовки молодежи к семейной жизни (Л.Н. Гудкович, И.В. Гребенников,